4.8. Orale spasmolytica

Uitgangsvraag

Wat is het effect van orale spasmolytica op ROM, pijn en spiertonus?

Praktische uitwerking van de aanbeveling aangevuld met recente literatuur

Baclofen is effectief voor de behandeling van spasticiteit bij kinderen met cerebrale parese. De richtlijnwerkgroep is van mening dat er geen plaats is voor dantrolene in de behandeling van spasticiteit.

Baclofen oraal is een medicijn dat specifiek spasticiteit vermindert. Het is geïndiceerd als het waarschijnlijk is dat een probleem (bijvoorbeeld pijn, trillen van de voet als er gewicht op komt, slaapproblemen door spierkramp/ spierstijfheid) samenhangt met het optreden van spasticiteit.

Het is belangrijk dat elk teamlid problemen die mogelijk veroorzaakt worden door spasticiteit kan onderkennen en rapporteren aan de revalidatiearts. De revalidatiearts besluit om orale medicatie voor te schrijven en informeert hierover de teamleden.

Formuleer het behandeldoel SMART. Het behandeldoel kan pijn, spasticiteit, zithouding, enz. betreffen. Noteer het doel van de behandeling, opbouwschema, bijwerkingen, enz. Meet het effect van de baclofen op het gestelde doel. Elk teamlid moet kunnen volgen of de voorgeschreven medicatie waarneembaar invloed heeft op de spasticiteit en of dit invloed heeft op het probleem waarvoor het is voorgeschreven. Tevens kan elk teamlid rapporteren over mogelijk bijwerkingen ten gevolge van de medicatie.

De dosering, bijwerkingen en informatie voor de ouders/ gebruiker staan in **bijlage 1** beschreven.

Standaard lichamelijk onderzoek

Test de spasticiteit van spieren in een standaard uitgangshouding (zie de Handleiding Standaard Lichamelijk Onderzoek bij Kinderen met een Centraal Motorische Parese (SLO)). Kijk of de spier reageert op snel passief bewegen. Als de spier op dit versneld bewegen reageert met een verhoogde weerstand (we noemen dit ‘catch’) dan is er sprake van spasticiteit. Met ‘snel bewegen’ bedoelen we dat de hele PROM wordt uitgevoerd binnen 1 seconde. Noteer het aantal graden van het bewegingsbereik en vergelijk deze met het aantal graden bij langzaam bewegen (≥ 3 seconden). Daarnaast wordt een gradering toegekend van 0, 1, 2 of 3.
0 = geen catch en geen (toename van) weerstand
1 = toename van weerstand zonder duidelijke catch op een vaste hoek
2 = duidelijke catch op een vaste hoek die de passieve beweging onderbreekt, gevolgd door een release, verdere beweging is mogelijk

3 = duidelijk catch op een vaste hoek die de passieve beweging onderbreekt , verdere beweging is niet mogelijk
De SPAT is snel uit te voeren, in 5 tot 8 minuten per extremiteit.
De betrouwbaarheid van de SPAT is voldoende tot goed, behalve voor de rectus femoris.

Wat ga/kan je per fase doen om de aanbeveling te implementeren?

Hoe zorg ik dat mijn collega's ...	Ideeën voor strategieën en acties
... voor deze aanbeveling openstaan	Zorg dat alle teamleden kennis hebben over het effect en de bijwerkingen van orale baclofen. Zorg dat alle teamleden informatie over SLO delen. Zorg dat alle teamleden kennis hebben over SLO en het belang van SLO voor diagnostiek en evaluatie. Koop het boek Handleiding Standaard Lichamelijk Onderzoek bij kinderen met een Centraal Motorische Parese inclusief cd-rom (ISBN 9789035231702).
... deze aanbeveling begrijpen	Geef uitleg over de relatie tussen problemen van kind en/of ouder en de aanwezigheid van spasticiteit. Geef uitleg over het effect en de neveneffecten/ bijwerkingen van orale baclofen. Wijs nieuwe medewerkers op aanwezigheid van het boek SLO op locatie. Geef uitleg over SLO en presenteer filmpjes van de cd-rom tijdens een bijeenkomst.
... de aanbeveling willen gebruiken	Bespreek in het team en met de ouders het belang van evaluatie met SLO vanwege eventuele aanvullende behandelingen. Benadruk in een presentatie het belang van standaardisatie van SLO voor onderlinge communicatie.

… de aanbeveling kunnen gebruiken	Bespreek met de revalidatiearts de overweging om baclofen voor te schrijven ter behandeling van problemen gerelateerd aan spasticiteit. Beoordeel (mede) het effect van orale medicatie op spasticiteit en op het functionele probleem.
De aanbeveling gebruiken/toepassen: Doen!	Oefen gezamenlijk en maak eventueel video opnames om te evalueren. Plan voldoende tijd in om SLO met 2 personen uit te voeren. SLO bovenste extremiteiten duurt 30 min, SLO onderste extremiteiten duurt 30 min.
- in eigen behandeling	Maak video opnames van SLO en bespreek deze tijds casuïstiek bespreking. Spreek standaard momenten af van afname SLO.
- in communicatie collega's	Noteer de bevindingen van SLO op uniforme manier in verslagen (bijvoorbeeld RAP).
- in communicatie ouders	Leg aan ouders in begrijpelijke taal uit wat spasticiteit inhoudt en laat hen meekijken tijdens SLO. Geef ouders uitleg in begrijpelijke taal over de behandeling met baclofen.
De aanbeveling blijven gebruiken, ook in de toekomst: Blijven doen!	Neem SLO op in het inwerkprogramma van aan therapeuten en artsen. Organiseer een keer per jaar of twee jaar een herhaling van de scholing SLO en/of intervisie.

Referenties

Navarrete-Opazo AA, Gonzalez W, Nahuelhual P. Effectiveness of Oral Baclofen in the Treatment of Spasticity in Children and Adolescents With Cerebral Palsy. Arch Phys Med Rehabil 2016;97:604-618.

He Y, Brunstrom-Hernandez JE, Thio LL, Lackey S, Gaebler-Spira D, Kuroda MM, et al. Population pharmacokinetics of oral baclofen in pediatric patients with cerebral palsy. J Pediatr 2014;164:1181-1188.

Goyal V, Laisram N, Wadhwa RK, Kothari SY. Prospective Randomized Study of Oral Diazepam and Baclofen on Spasticity in Cerebral Palsy. J Clin Diagn Res 2016;10:RC01-RC05.